

แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายกับโควิด-19 ระบาระลอกใหม่ Illegal Migrant Workers and New Wave of COVID-19 Outbreak

พูนพัฒน์ กมลวุฒิพงศ์

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Poonpat Kamonwutipong

Faculty of Social Science and Humanities, Mahidol University

Received April 15, 2021 | Revised December 1, 2021 | Accepted December 20, 2021

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทคัดย่อ

ปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายเกิดจากความต้องการแรงงานในประเทศไทยที่สูงขึ้น แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายลักลอบเข้ามาในประเทศไทยโดยอาศัยนายหน้าและเจ้าหน้าที่รัฐที่ทุจริต การลักลอบเกิดตามชายแดนประเทศไทยผ่านช่องทางธรรมชาติ ปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมารวมไปถึงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการระบาดระลอกใหม่ของ COVID-19 ได้แก่ การลักลอบผ่านเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมายโดยไม่ผ่านการคัดกรองโรค การอาศัยอยู่กันอย่างแออัดและขาดสุขอนามัยที่ดี ปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายควรมีการร่วมมือกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการแก้ปัญหา การแก้ปัญหาควรประกอบด้วย การป้องกันปราบปรามการลักลอบนำแรงงานเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมาย การนำแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายให้เข้าสู่ระบบอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และการคุ้มครองสิทธิในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ

คำสำคัญ: แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย, โควิด-19

Abstract

The high demand for labor in Thailand causes the problem of illegal migrant workers. Illegal migrant workers are smuggled into the country by private brokers and corrupt government officers. The smuggling of illegal migrant workers occur along the Thai border through natural channels. Illegal migrant workers have caused many problems, including the coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak. The causes of the new wave of COVID-19 outbreaks include illegal entry into the country without screening for the disease, crowded living and lack of good hygiene. The problem of illegal migrant workers should be cooperation between the government, private sectors and people to

resolve this problem. The solution should consist of preventing illegal immigration, bringing illegal migrant workers into the legal system and the protection of health rights of migrant workers.

Keywords: Illegal Migrant Workers, COVID-19

บทนำ

ประเทศไทยมีภาวะเศรษฐกิจของไทยที่มีการเติบโต ทำให้เกิดความต้องการแรงงานจำนวนมาก ทำให้เกิดการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก จนส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองระหว่างประเทศ โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นแรงงานข้ามชาติที่มาจากประเทศเมียนมา ลาว และ กัมพูชา ปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายเป็นปัญหาสำคัญของชาติและเป็นเรื่องที่รัฐบาลพยายามแก้ไขปัญหานี้มาโดยตลอด (Aenihon, 2018)

จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 ประเทศเพื่อนบ้านของไทยมีการระบาดของเชื้อ COVID-19 รัฐบาลจึงได้มีมาตรการคุมเข้มตามแนวชายแดนมาโดยตลอด เพราะหากมีการลักลอบเข้าออกประเทศ จะเป็นการเพิ่มความเสี่ยงที่จะนำเชื้อ COVID-19 จากต่างประเทศเข้ามาแพร่ระบาดในประเทศไทย รัฐบาลจึงได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 ซึ่งมีผลให้ปิดด่านชายแดนทุกด่าน (Prime Minister Delivery Unit, 2021)

ต่อมาเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 ระลอกใหม่ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นที่ทราบกันว่ามาจากการระบาดในกลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาที่ลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการปล่อยให้มีการลักลอบเข้ามาทำงานของแรงงานข้ามชาติ โดยไม่ผ่านการตรวจ COVID-19 ส่งผลกระทบเกิดการระบาดของ COVID-19 อย่างรุนแรง ในเขตที่มีแรงงานข้ามชาติอยู่อย่างหนาแน่น เช่น จังหวัดสมุทรสาคร สาเหตุอื่น ๆ รวมไปถึงการลักลอบข้ามแดนของกลุ่มคนทำงานในสถานบันเทิงและผู้เล่นพนันในฝั่งประเทศเพื่อนบ้าน เป็นปัญหาที่ทำให้เกิดความสูญเสียทางด้านการทรัพยากรในการควบคุมการระบาดและเกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล (Chalamwong, 2021)

เนื้อหา

1) สถานการณ์แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในอาเซียนที่มีคนย้ายถิ่นออกน้อยกว่าการย้ายถิ่นเข้าประเทศ ในปี 2562 มีคนไทยย้ายถิ่นออกไปทำงานมากกว่า 70 ประเทศ แต่มีจำนวนเพียงประมาณ 113,801 คน แตกต่างจากจำนวนย้ายถิ่นเข้ามาทำงานในประเทศไทยมีจำนวนมากถึง 3,005,376 คน ในปีดังกล่าวทำให้จำนวนย้ายถิ่นสุทธิของไทยติดลบจำนวน 2,891,575 คน (Chalamwong, 2021)

โดยส่วนใหญ่การย้ายถิ่นเข้าประเทศเป็นแรงงานที่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศเมียนมา กัมพูชาและลาว โดยทำงานที่ไม่ได้ใช้ทักษะสูง ข้อมูล ณ วันที่ 12 มีนาคม 2564 โดยสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน พบว่ามีแรงงานต่างด้าวลงทะเบียนผ่านระบบออนไลน์ (15 มกราคม 2564 – 13 กุมภาพันธ์ 2564) จำนวน 654,864 คน แยกเป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา 384,077 คน กัมพูชา 203,679 คน และลาว 67,108 คน (Matichon Online, 2021) อย่างไรก็ตาม จำนวนแรงงานดังกล่าวไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน เพราะส่วนหนึ่งเข้าเมืองมาอย่างผิดกฎหมาย บางรายเข้าเมืองมาถูกต้อง

ตามกฎหมายแต่มีการลักลอบทำงานในประเทศ หรือบางรายประกอบอาชีพผิดกฎหมาย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมิได้ปรากฏอยู่ในทะเบียนแรงงานข้ามชาติ (Kanchanadit, 2015)

แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย ส่วนใหญ่เกิดจากกลุ่มธุรกิจใต้ดินที่อาศัยนายหน้าเป็นผู้นำเข้าแรงงานข้ามชาติ รวมถึงเจ้าพนักงานและผู้บังคับใช้กฎหมายที่ได้ผลประโยชน์ร่วมด้วย ธุรกิจที่สนับสนุนแรงงานผิดกฎหมายนี้ เกิดจากตัวกลาง 2 ฝ่ายคือ นายหน้าและเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลกฎหมายในทุกระดับ นายจ้างบางคนยอมเสี่ยงใช้แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายมาทำงาน เพราะค่าใช้จ่ายที่ถูกกว่าการนำเข้าตามปกติ (ถ้านำเข้าแรงงานต่างด้าวอย่างถูกกฎหมายจะมีต้นทุนไม่ต่ำกว่า 3-4 หมื่นบาทต่อคนต่อการเข้ามาทำงาน 2 ปี) คือจ่ายประมาณ 6,000-10,000 บาทต่อคน และสามารถเลี่ยงค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าตรวจโรค ค่าอนุญาตทำงาน และค่าประกันสังคม (Chalamwong, 2021)

เครือข่ายแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาที่ผิดกฎหมายในประเทศไทย มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายนายหน้าข้ามชาติ เชื่อมโยงทั้งบุคคล สถานที่ เส้นทาง และเวลา มีการติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐ นักการเมือง ท้องถิ่นและนายทุนในพื้นที่ ทำงานเป็นเครือข่ายเพื่อลักลอบเปิดเส้นทางให้เข้ามาในประเทศไทยได้โดยผิดกฎหมาย ทำงานแบ่งเป็นหลายสาย มีขบวนการที่ซับซ้อนและพัฒนารูปแบบตลอดเวลา ทำให้หาหลักฐานเชื่อมโยงกันได้ยาก จุดลักลอบนำเข้าแรงงานจะเดินผ่านป่าตามชายแดนที่ปลอดเจ้าหน้าที่ เติมน้ำมันจุดตรวจ แวะสถานที่พักพิงชั่วคราว อยู่ในจุดซ่อนเร้นไว้ผู้คนพบเห็น จะมีการเปลี่ยนสถานที่ไปเรื่อย ๆ ไม่ถาวร โดยมีการประสานข้อมูลและร่วมมือกันระหว่างเครือข่าย วางระบบในการสื่อสารและนัดหมายก่อนการเดินทาง การให้ความช่วยเหลือระหว่างการเดินทาง จนสามารถลักลอบเข้าเขตชั้นในของประเทศไทยได้ หากถูกจับกุมและถูกผลักดันออกไป จะไปรวมตัวกันตามเกาะแก่งหรือแนวชายแดนตามนัดหมาย ต่อจากนั้นจะมีกลุ่มกระบวนกรในพื้นที่เข้ามาให้การช่วยเหลือลักลอบนำพาเข้ามาในประเทศไทยใหม่อีกครั้ง (Leelachai, 2011)

แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายชาวเมียนมา มีการประสานงานกันอยู่ทั้งทางฝั่งไทยและเมียนมา นายหน้าชาวไทย จะทำหน้าที่ประสานงาน ดูแลเรื่องการเดินทาง ขณะที่แรงงานชาวเมียนมา จะดูแลเรื่องการจัดหาคน เพราะการส่งแรงงานเมียนมาเข้ามาในประเทศไทย จะนำส่งเข้ามาตามความต้องการ เช่น มีคำสั่งต้องการคนงานผู้ชาย เพื่อไปทำงานประเภทก่อสร้างหรือต้องการคนงานผู้หญิงเพื่อไปทำงานเป็นแม่บ้าน นายหน้าทั้ง 2 ประเทศก็จะประสานกัน เพื่อดำเนินการ การเดินทางลักลอบเข้ามา มีเป้าหมายชัดเจนว่าจะไปทำงานที่ไหน แต่ไม่ใช่เป็นการเดินทางมาเพื่อสมัครงาน (PPTV Online, 2020) นายหน้าฝั่งเมียนมาจะทำการติดต่อกลุ่มคนที่ต้องการเข้ามาใช้แรงงานในเมืองไทย ครอบครัวอาณาเขตตั้งแต่กรุงเนปิดอร์ ลงมาทางตอนใต้ ศูนย์กลางใหญ่อยู่ที่จังหวัดเมะล่าย ในส่วนของนายหน้ามีทั้งชาวมอญ กะเหรี่ยง ชิน คะเชน เมียนมา ยะไข่ ร่วมขบวนการ (MGR Online, 2017)

จุดที่มีการลักลอบเข้ามามากที่สุด คือ บริเวณอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เพราะรอยต่อชายแดนบริเวณนั้น เป็นเพียงแม่น้ำสายเล็ก ๆ กั้นระหว่าง 2 ประเทศ สามารถเอาเรือเล็กข้ามมาได้ และเจ้าหน้าที่ลาดตระเวนได้ยาก ส่วนอีกจุดหนึ่งคือที่จังหวัดระนอง เนื่องจากมีช่องเขาแคบ แรงงานข้ามชาติเหล่านี้ส่วนใหญ่จะถูกส่งอยู่ในอุตสาหกรรมก่อสร้าง ประมง และภาคบริการ เช่น แม่บ้าน ลูกจ้างเสิร์ฟอาหาร เป็นต้น ส่วนจังหวัดปลายทางที่ถูกส่งไปมากที่สุด ตามข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้ พบว่ากรุงเทพมหานคร มีแรงงานข้ามชาติลักลอบเข้ามามากที่สุด รองลงมา คือ จังหวัดสมุทรสาครและนครปฐม (PPTV Online, 2020)

2) แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายกับ COVID-19 ระบดระลอกใหม่

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เริ่มมีการระบาดที่ประเทศจีน ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562 โดยเริ่มจากเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน การติดต่อผ่านทาง การไอ จาม สัมผัสโดยตรงกับสารคัดหลั่งของคนและสัตว์ที่อาจเป็นแหล่งโรค องค์การอนามัยโลกได้เล็งเห็นว่าการระบาดของโรค COVID-19 สามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว ในวันที่ 30 มกราคม 2563 จึงได้ประกาศให้ การระบาดของโรค COVID-19 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ และแนะนำทุกประเทศให้เร่งรัดการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค จนในที่สุดเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้ การระบาดของโรค COVID-19 เป็นลักษณะการระบาดใหญ่ทั่วโลก ในปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกกำลังพยายามอย่างเต็มที่เพื่อเฝ้าระวังป้องกันการนำเชื้อเข้าจากประเทศกลุ่มเสี่ยงและควบคุมการระบาดในประเทศมาตลอด (Department of Mental Health, 2020)

COVID-19 เริ่มแพร่เข้าสู่ประเทศไทยตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม 2563 โดยผู้เดินทางท่องเที่ยวชาวจีนจากเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน รัฐบาลจึงได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 ซึ่งมีผลให้ปิดด่านชายแดนทุกด้าน ยกเว้นการเข้าประเทศทางอากาศ (Prime Minister Delivery Unit, 2021)

หลังจากรัฐบาลไทยประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินยกระดับการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ทำให้แรงงานข้ามชาติไม่มีงานทำสูงขึ้น คาดว่ามีมากกว่า 7 แสนคน แรงงานข้ามชาติจำนวนหนึ่งถูกเลิกจ้าง และบางส่วนนายจ้างไม่มีการจ่ายค่าชดเชยให้ เมื่อแรงงานต่างชาตินี้เข้าไม่ถึงมาตรการของรัฐ ขาดรายได้ จึงไม่สามารถที่จะดำรงชีวิตในประเทศไทยได้ บางส่วนจึงต้องกลับบ้านเกิด รัฐได้ออกมาตรการขอความร่วมมือให้แรงงานข้ามชาติพำนักอยู่ในประเทศไทย เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค แต่รัฐไม่ได้มีมาตรการเยียวยาแรงงานข้ามชาติ ทำให้แรงงานข้ามชาติมีปัญหาในการดำเนินชีวิต อีกทั้ง สถานการณ์ในประเทศเมียนมาทำให้เกิดปัญหาการลักลอบเข้ามาในประเทศไทยอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายมากขึ้น สาเหตุมาจากในประเทศเมียนมาได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 และสถานการณ์ความรุนแรงทางการเมือง ทำให้ไม่มีงานทำ แรงงานชาวมียนมาจึงต้องการมาหางานทำในประเทศไทย เพื่อหาเงินเลี้ยงตนเองและครอบครัว เป็นโอกาสของนายหน้าลักลอบนำแรงงานเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย (Matichon Online, 2020)

ต่อมาเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 ระลอกใหม่ตั้งแต่ปลายปี 2563 ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่ามาจากการระบาดในกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย เช่นที่จังหวัดสมุทรสาคร แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายที่ลักลอบเข้ามาโดยเฉพาะชาวมียนมา มักจะอยู่ปนเปื้อนกับเพื่อนฝูงญาติพี่น้องอย่างแออัด ขาดสุขอนามัยในชุมชน หรือมีที่พักอาศัยอยู่ที่บ้านของนายจ้าง มีการติดต่อกับเพื่อนและญาติพี่น้องทางบ้านที่ประเทศเมียนมา เป็นสาเหตุที่นำ COVID-19 ที่ติดมาเข้ามาและไม่ผ่านการตรวจโรค ทำให้เกิดการแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว ไปยังชาวไทยที่เกี่ยวข้องกับแรงงานเมียนมาที่ติดเชื้อมาก่อน (Chalamwong, 2021; Pimonratnakan & Sungrugsa, 2017)

ในส่วนของภาครัฐ ได้กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของ COVID-19 ให้แรงงานข้ามชาติที่ยังอยู่ในไทย แต่ไม่ได้จดทะเบียนและได้รับการผ่อนผันให้อยู่ถึงเดือนมกราคม 2564 โดยทางรัฐบาลได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2563 “ผ่อนผันให้คนต่างด้าว 3 สัญชาติอยู่ในราชอาณาจักรได้ทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายเป็นกรณีพิเศษภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสระลอกใหม่” โดยใช้มาตรา 17 ของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ให้คนต่างด้าวรวมถึงผู้ติดตาม

ซึ่งเป็นบุตรของคนต่างด้าวอยู่ในไทยได้ตามสิทธิของบิดาหรือมารดา โดยเริ่มนับตั้งแต่ 15 มกราคม 2564 เป็นต้นไป (Chalamwong, 2021)

บทวิเคราะห์และบทวิจารณ์

ปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย มีสาเหตุหลักจากสภาวะเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศ ส่งผลให้เกิดความต้องการแรงงานจำนวนมาก จึงเกิดขบวนการนำพาและขบวนการค้ามนุษย์ขึ้น ประกอบกับการดำเนินงานของภาครัฐที่มีจุดอ่อนในเรื่องการดำเนินคดี และการปราบปรามปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ทำให้การแก้ปัญหาในภาพรวมขาดเอกภาพและประสิทธิภาพกระทบต่อความมั่นคงของชาติและความสงบสุขเรียบร้อยของสังคม (Aenihon, 2018)

ประเทศไทยมีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านยาวถึง 2,000 กิโลเมตร และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ธรรมชาติ ทั้งป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ และทะเล จึงเป็นเรื่องยากต่อการสอดส่องดูแลให้ทั่วถึงและเกิดช่องว่างให้มีการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายได้ โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายผ่านกลุ่มนายหน้าหรือช่องทางเป็นอย่างดี และที่สำคัญพบว่า ยังมีเจ้าหน้าที่รัฐบางรายที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนให้การช่วยเหลือ โดยมีการร่วมมือกันเป็นขบวนการ ทั้งนายหน้าจัดหาแรงงาน เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการขนส่ง มาจนถึงนายจ้างที่ประสงค์จะใช้แรงงานข้ามชาติ แต่กลับไม่นำแรงงานข้ามชาติเข้าประเทศและจ้างงานอย่างถูกกฎหมาย

ในอีกด้านหนึ่งปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของแรงงานข้ามชาติที่มีต่อเศรษฐกิจไทยอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ โดยประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้วเติบโตขึ้นด้วยแรงงานข้ามชาติจากประเทศอื่นที่เป็นกลไกมาช่วยเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เราไม่ควรจะมองการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติทางด้านลบเพียงด้านเดียว เพราะการย้ายถิ่นเป็นประโยชน์ทั้งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานและมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศต้นทางและปลายทาง (Aenihon, 2018)

1) แนวทางการแก้ปัญหาของทางภาครัฐ

ทางภาครัฐได้เห็นความสำคัญ มีการตั้งคณะทำงานขึ้นมาเป็นการเฉพาะเพื่อสืบสวนและปราบปรามทุกเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบพาแรงงานข้ามชาติเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย คณะทำงานดังกล่าว มุ่งเน้นการทำงานเชิงรุกใน 2 มิติ ดังนี้ (Prime Minister Delivery Unit, 2021)

(1) ผนึกกำลังกับฝ่ายความมั่นคงในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นทหารหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เพื่อตั้งด่านสกัดกั้นเส้นทางที่คาดว่าขบวนการขนแรงงานข้ามชาติจะใช้ลักลอบเข้าเมือง จำนวน 284 จุด ตั้งด่านตรวจอีก 579 จุด พร้อมกับให้ชุดเคลื่อนที่เร็วจำนวน 1,714 ชุด ออกลาดตระเวนตรวจตราหาผู้ที่หลบจุดตรวจโดยพยายามเข้ามาทางช่องทางธรรมชาติ เช่น แอบว่ายน้ำข้ามแม่น้ำหรือเดินเท้าข้ามป่า

(2) สืบสวนขยายผลจับกุมเครือข่ายลักลอบนำแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายทั้งขบวนการ ซึ่งพบว่าบางเครือข่ายมีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปเกี่ยวข้อง

2) แนวทางการแก้ปัญหาของทางภาคประชาชน

ส่วนทางภาคเครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติ ได้เสนอแนวทางการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติช่วง COVID-19 ระบาดต่อภาครัฐ ดังนี้ (Matichon Online, 2020)

(1) ควรมีมาตรการและแผนการในการจัดการแรงงานข้ามชาติในช่วง COVID-19 ระบาด ในระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาวที่ชัดเจน ที่รับรองว่าแรงงานข้ามชาติที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 จะต้องได้รับการคุ้มครอง เข้าถึงสิทธิและบริการ ไม่ตกอยู่ในความเสี่ยงต้องกลายเป็นแรงงาน ผิดกฎหมาย

(2) ควรกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน โดยกำหนดแนวทางในการ ป้องกันไม่ให้แรงงานข้ามชาติในประเทศหลุดจากระบบการจ้างงาน มีมาตรการดึงแรงงานข้ามชาติที่อยู่ นอกประเทศให้เข้าสู่ระบบการจ้างงานอย่างถูกต้อง และกำหนดมาตรการที่ชัดเจนในการรองรับแรงงานข้าม ชาติที่จะเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทย ควบคู่ไปกับมาตรการป้องกันโรค

(3) รัฐบาลไทยและรัฐบาลประเทศต้นทาง ต้องเร่งดำเนินการจัดทำเอกสารหนังสือ เดินทางหรือเอกสารแทนหนังสือเดินทาง ให้แก่แรงงานข้ามชาติที่เอกสารกำลังจะหมดอายุ ซึ่งกำลังจะ กลายเป็นคนเข้าเมืองและทำงานอย่างผิดกฎหมาย และควรมีมาตรการรองรับเร่งด่วน โดยผ่อนผันให้ แรงงานข้ามชาติที่ไม่สามารถดำเนินการด้านการต่อเอกสารประจำตัวได้ทัน ให้สามารถอยู่และทำงานใน ประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราว รวมถึงมีมาตรการร่วมกันในการเดินทางข้ามแดนในกรณีที่มีเหตุจำเป็น เพื่อป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากแรงงานข้ามชาติ

(4) ควรมีมาตรการที่เอื้อต่อการเข้าถึงการคุ้มครองแรงงานและได้สิทธิประโยชน์ใน ประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน โดยคำนึงถึงข้อจำกัดด้านภาษา เอกสารแสดงตน และสถานะทาง กฎหมาย เช่น การจัดทำระบบการรับคำร้องหรือยื่นคำร้องทางออนไลน์ที่มีภาษาของแรงงานข้ามชาติ

(5) กำหนดนโยบายและมาตรการที่รองรับการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ มีหลักประกัน ทางสุขภาพและป้องกันโรคติดต่อ เช่น การเปิดขายประกันสุขภาพ หรือการกำหนดให้ทุกคนสามารถเข้า รับการรักษาพยาบาล การตรวจโรคได้ เพื่อป้องกันการระบาดของ COVID-19

(6) มีมาตรการสนับสนุนและช่วยเหลือให้เด็กข้ามชาติ สามารถเข้าถึงการศึกษา การเรียน การสอนในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 เพื่อป้องกันการแสวงหาประโยชน์ จากการค้ามนุษย์ และการใช้แรงงานเด็ก

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1) บทสรุป

ปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย เกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ความยากจน ขาดโอกาสใน การทำงาน ปัญหาทางการเมืองของประเทศต้นทาง ทำให้เกิดความต้องการทำงานของแรงงาน ประกอบ ความต้องการแรงงานในประเทศไทย แต่ทำกันอย่างผิดกฎหมายเพราะมีผลประโยชน์ในเรื่องของค่าใช้จ่าย ในการจ้างงานของนายจ้าง มีนายหน้าทั้งในและต่างชาติ รวมไปถึงการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้เกิด การลักลอบนำแรงงานข้ามชาติเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมายมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคง รวมไปถึงปัญหาการป้องกันโรคระบาด COVID-19 ที่เกิดขึ้น

2) ข้อเสนอแนะ

ปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย ควรมีมาตรการคุ้มครองสิทธิและการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพของ แรงงานข้ามชาติ สิทธิประโยชน์ในประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน รัฐควรกำหนดมาตรการแก้ไข ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน มีมาตรการดึงแรงงานข้ามชาติที่อยู่นอกประเทศให้เข้าสู่ระบบการจ้างงานอย่าง

ถูกต้องควบคู่ไปกับมาตรการป้องกันโรค เร่งดำเนินการจัดทำเอกสารหนังสือเดินทางให้แก่แรงงานข้ามชาติ และมีมาตรการสนับสนุนช่วยเหลือให้เด็กข้ามชาติสามารถเข้าถึงการศึกษาได้

ในการแก้ปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายนี้ ควรมีการร่วมมือกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมไปถึงประชาชน ทั้งการป้องกันปราบปราม การนำแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายให้เข้าสู่ระบบอย่างถูกกฎหมาย การคุ้มครองสิทธิด้านต่าง ๆ รวมไปถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 และปัญหาอื่น ๆ ที่ตามมาในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Aenihon, P. (2018). Foreign Workers: Implementation and Administration in Thailand. *Journal of Arts Management*, 2(2), 117. (In Thai).
- Chalamwong, Y. and Ratanaprathetthong, S. (2020). **The impact of COVID-19 on the management of migrant workers in Thailand**. Retrieved April 12, 2021. From <https://tdri.or.th/2020/08/covid-19-impact-on-migrant-workers>. (In Thai).
- Chalamwong, Y. (2021). **One hand clap is not loud, migrant workers and illegal migrants**. The second round of COVID-19. Retrieved April 12, 2021. From <https://tdri.or.th/2021/01/covid-19-impact-on-migrant-workers-3>. (In Thai)
- Department of Mental Health, Ministry of Public Health. (2020). **Operational Manual for Mental Health Crisis Assessment and Treatment Team: crisis victims in case of the coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak**. Bangkok: Beyond Publishing, 1. (In Thai).
- Kanchanadit, B. (2015). **Look back on the situation of migrant workers in the year 2015**. Retrieved April 12, 2021. From <https://voicelabour.org/%e0%b8%a2%e0%b9%89%e0%b8%ad%e0%b8%99%e0%b8%a1%e0%b8%ad%e0%b8%87%e0%b8%aa%e0%b8%96%e0%b8%b2%e0%b8%99%e0%b8%81%e0%b8%b2%e0%b8%a3%e0%b8%93%e0%b9%8c%e0%b9%81%e0%b8%a3%e0%b8%87%e0%b8%87%e0%b8%b2%e0%b8%99>. (In Thai).
- Leelachai, K. (2011). Network of Illegal Burmese Workers in Thailand. *Suan Dusit Graduate School Academic Journal*, 1, 42. (In Thai).
- Matichon Online. (2020). **Looking back on 'migrant workers' on Covid Day (another wave?)**. Retrieved April 12, 2021. From https://www.matichon.co.th/prachachuen/news_2494487 (In Thai).
- Matichon Online. (2021). **Minister Suchart urges foreign workers Accelerate COVID testing – identity collection before April 16 after only 3.9%**. Retrieved April 12, 2021. From https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_2629146 (In Thai).
- MGR Online. (2017). **Dissecting the migrant trade movement "Myanmar-Cambodia-Laos"**. Retrieved April 12, 2021. From <https://mgronline.com/daily/detail/9600000069019>. (In Thai).

- PPTV Online. (2020). **Expose the business to bring Myanmar workers Smuggle into Thailand**. Retrieved April 12, 2021. From <https://www.pptvhd36.com/news/%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%8D%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1/139041>. (In Thai).
- Prime Minister Delivery Unit. (2021). **Savage Labor Movement. Is the government really going to wipe it out?** .Retrieved April 12, 2021. From <https://www.pmdu.go.th/clearance-foreign-workers>. (In Thai).
- Pimonratnakan, S. and Sungrugsa, N. (2017). Model of the way of life Myanmar migrant workers In Klong Sam Wa area of Bangkok. **Veridian E-Journal**, 3, 2420. (In Thai).

ประวัติผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล	นายแพทย์ พูนพัฒน์ กมลวุฒิพงศ์ *
ตำแหน่ง/สถานะ	นักศึกษาระดับปริญญาเอก
ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด	หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ 999 ถนนพุทธมณฑล สาย 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์	oupoonpat@hotmail.com

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author)